

2BLACKDOT..

“Esasen konu hep 2 nokta arasındadır”

Haftalık Politik ve Jeopolitik Gelişmeler

01 Eylül 2025

Bu hizmet size 2blackdot ve TEMA Grup tarafından ücretsiz verilmektedir. Bu yazılanlar yatırım tavsiyesi değildir.

Hazırlayan: Hakan Çalışkantürk

2twoblackdots@gmail.com

<https://www.2blackdots.com>

*** Yasal Uyarı:*** Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; a racı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, yatırım ve kalkınma bankaları ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde ve yetkili kuruluşlar tarafından kişilerin risk ve getiri tercihleri dikkate alınarak kişiye özel olarak sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler ise genel niteliktedir. Bu yorum ve tavsiyeler mali durumunu z ile risk ve getiri tercihinize uygun olmayabilir. Bu nedenle sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir. Gerek bu yayındaki gerekse bu yayında kullanılan kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu yayındaki bilgilerin kullanılması sonucundaki yatırımcıların ve/veya ilgili kişilerin uğrayabilecekleri doğrudan ve/veya dolaylı zararlardan, kar yoksunluğundan, manevi zararlardan ve her ne şekilde olursa olsun üçüncü kişilerin uğrayabileceği her türlü zarardan dolayı 2blackdot ve Hakan Çalışkantürk sorumlu tutulamaz.

2blackdot haftalık bülteni yönetici özeti:

 Suriye’de Değişen Dengeler

- **Baas rejiminin çöküşü (Aralık 2024)** sonrası Ahmed el-Şara liderliğinde geçici yönetim kuruldu.
- Yeni yönetim, **SDG/YPG ve azınlık gruplar** ile entegrasyon çabasında.
- Ancak güven tesis edilemedi; özellikle **SDG’nin bağımsızlık talepleri** ve sahadaki saldırılar siyasi birliği zedeliyor.

 İç Gerilimler ve Özerklik Talepleri

- **Süveyda’daki Dürzi toplumu**, HTŞ bağlantılı çatışmalar sonrası kendi “yerel yönetimini” ilan etti.
- Dürzi lideri Şeyh Hikmet Hicri, **uluslararası destekle özerklik** çağrısında bulundu.
- Bu durum, geçici yönetim ile yerel aktörler arasındaki **güvensizliği artırıyor**.

 İsrail’in Askerî Hamleleri

- **27 Ağustos 2025’te** Şam yakınlarındaki El-Kisve üssüne yoğun hava ve helikopter saldırıları düzenlendi.
- İsrail, **İran & Hizbullah varlığını hedef aldı**; bölgede önleyici vuruş stratejisini sürdürdü.
- **Golan Tepeleri’nin doğusu ve Hermon Dağı** çevresinde 7 yeni üs kurarak **500 km²’den fazla alanı fiilen işgal etti**.
- İsrail, bu kazanımlarını **diplomatik yollarla kalıcılaştırma** çabasında.

us ABD’nin Yeni Suriye Stratejisi

- ABD, “**federasyonun bir altı**” modeli öneriyor:
 - Merkezi hükümetin zayıf olduğu,
 - Yerel özerk bölgelerin (Kürtler, Dürziler, Sünni/Alevi gruplar) kendi yönetimlerini sürdürdüğü,
 - ABD ve müttefikleri için güvenli bir düzen.
- Bu model, **Rusya-İran-Türkiye etkisini sınırlamayı** ve Kürtlerin haklarını garanti altına almayı hedefliyor.

 Büyük Resim ve Stratejik Sonuçlar

- **İsrail**, güvenlik derinliğini ve su/ek toprak kazanımlarını artırmaya çok yakın.
- **ABD**, sahada parçalı ama kontrol edilebilir bir Suriye düzeni kurmayı amaçlıyor.
- Suriye’nin kaderi, **sahadaki aktörlerden çok masadaki küresel güçlerin** ellerinde şekilleniyor.
- Bu süreç, **donmuş çatışmadan aktif diplomasiye geçiş** evresi olarak tanımlanabilir.

 Sonuç: Suriye’de son bir ayda yaşanan gelişmeler, yalnızca iç dengeleri değil, **Ortadoğu’nun gelecekteki güç mimarisini** de belirleyecek nitelikte.

SURIYE VE BÖLGESEL JEOPOLİTİK GELİŞMELER

Giriş: Son Bir Ayda Suriye’de Değişen Dengeler

Suriye’de son bir ay içerisinde, yıllardır süren iç savaşta yeni bir safhaya girildi. 61 yıllık Baas rejiminin Aralık 2024’te çökmesinin ardından kurulan geçici yönetim ile ülkenin geleceğine dair kritik gelişmeler yaşanıyor. **Geçici Cumhurbaşkanı Ahmed el-Şara** liderliğinde Şam’da oluşturulan yönetim, Suriye Demokratik Güçleri/SDG ve diğer azınlık unsurlarla ülkeyi yeniden yapılandırma çabası içinde. Bu süreçte **ABD** ve **İsrail** başta olmak üzere dış aktörler de Suriye sahnesine yön vermeye aday olmaya çalışıyorlar. Özellikle ABD’nin ortaya attığı **“federasyonun biraz altı”** yeni yönetim modeli önerisi ile İsrail’in Suriye topraklarındaki askerî hamleleri, bölgedeki güvenlik dengelerini etkileme potansiyeline sahip.

Şam Yönetimi ile Yerel Aktörler Arasında Artan Gerilim

Son haftalarda Şam’daki geçici yönetim ile ülke içindeki farklı aktörler arasındaki gerilim tırmanmaktadır. Bunun bir nedeni, **ülkenin güneyindeki Dürzi bölgesi Süveyda’da yaşanan çatışmalar** ve sonrasında gelişen özerklik talepleridir. Ağustos ayı başında, Heyet Tahrir el-Şam (HTŞ) bağlantılı güçler ile Dürzi milisler Süveyda’da çatışmış; akabinde Dürzi topluluğu “yerel yönetim” ilan ederek **“Ulusal Muhafız Kuvvetleri”** adı altında birleşmiştir. Dürzilerin ruhani lideri Şeyh Hikmet Hicri¹ uluslararası topluma çağrı yaparak **Dürziler için bağımsız bir bölge** kurulmasına destek istemiştir. Bu gelişmeler, merkezi otoriteden uzaklaşma eğilimlerini güçlendirmiş ve geçici Şam yönetimiyle Dürzi toplumu arasında güvensizliği artırmıştır.

Bir diğer gerilim alanı, Şam yönetimi SDG/YPG arasındadır. Her ne kadar SDG, 10 Mart 2025’te Şam’da varılan entegrasyon anlaşmasını resmi olarak desteklese de pratikte taraflar arasında tam bir güven tesis edilebilmiş değil. **10 Mart Anlaşması**, SDG’nin Suriye Savunma Bakanlığı’na entegre edilerek **“tek ordu, tek bayrak, birleşik Suriye”** ilkesi çerçevesinde hareket etmesini öngörüyordu. **Ancak sahadaki durum farklı.** SDG, entegrasyon sözü vermesine rağmen öncelikle kendi özerk yapısının anayasal güvence altına alınmasını istiyor ve bu konuda temkinli adımlar atıyor. Türkiye Millî Savunma Bakanlığı, Ağustos ayı başında SDG’nin Halep kırsalı ve Münbiç’te Suriye hükümet güçlerine saldırılar düzenlediğini ortaya koydu. SDG açıkça sahada **10 Mart anlaşmasına uygun hareket etmiyor** ve bu saldırılar Suriye’nin siyasi birliğine zarar veriyor.

İsrail’in Suriye’ye Yönelik Askerî Operasyonları ve Amaçları

İsrail, Suriye’deki güç boşluğunu kendi lehine değerlendirmek üzere son haftalarda askerî operasyonlarını yoğunlaştırdı. Özellikle **27 Ağustos 2025 gecesi**, İsrail güçleri başkent Şam yakınlarındaki **El-Kisve (Kiswe)** bölgesindeki bir askerî üsse art arda hava saldırıları düzenledi. Suriye kaynaklarına göre İsrail savaş uçakları, Şam’ın güneybatısında stratejik öneme sahip **Cebel el-Mâni’** civarını birkaç kez bombaladı; akabinde helikopterlerle bölgede hava indirme (komando) operasyonu gerçekleştirdi. Bu operasyon sırasında üste bulunan en az **6 Suriyeli asker** hayatını kaybetti. İlk bulgular, İsrail ordusunun bölgede keşfedilen dinleme/gözetleme cihazlarının açığa çıkması üzerine delilleri ortadan kaldırmak ve üssün etrafındaki Suriye askerî varlığını zayıflatmak için bu saldırıları yaptığı yönünde. Nitekim İsrail saldırılarından bir gün önce, bölgedeki devriye gezen askerlerin arazide İsrail’e ait casus cihazlar bulduğu, bunları incelemeye çalışırken hava saldırısına uğradıkları bildirildi. **İsrail, operasyon öncesi bölgeye erişimi engellemek amacıyla akşam boyunca alanı bombalamaya devam etmiş** ve ardından helikopterlerle kısa süreli bir baskın yapıp çekilmiştir.

El-Kisve, uzun süredir İran Devrim Muhafızları Kudüs Gücü ve Lübnan Hizbullah’ına ait tesislerin bulunduğu bir bölge olarak bilinmektedir. Nitekim Kasım 2018’de de İsrail bu bölgedeki İran’a ait olduğu iddia edilen bir üssü vurmuş; bölgedeki büyük hangarlar ve lojistik tesisler İsrail istihbarat raporlarına girmişti. İsrail ordusu 2018’de yayınladığı uydu fotoğraflarında **El-Kisve’deki üssü İran’ın olası bir askerî üssü** olarak tanımlamış ve defalarca burayı hedef almıştı. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi’nin aktardığına göre de bölgedeki silah depoları Hizbullah ve İran’a aitti ve İsrail tarafından imha edildi. **Dolayısıyla, İsrail’in 27 Ağustos’taki saldırılarında hedef aldığı üssün İran destekli Hizbullah tarafından kullanıldığı iddiası doğruya yakın görünmektedir.** Tel Aviv yönetimi, Suriye’de İran nüfuzunu azaltmak amacıyla bu tür önleyici vuruşlar yaparak **Hizbullah’ın stratejik noktalarını zayıflatmayı** hedeflemektedir.

İsrail yalnızca hava saldırılarıyla kalmayıp, Suriye ile olan sınır hatlarında da fiili durum yaratacak adımlar attı. Özellikle 8 Aralık 2024’te Suriye’de rejimin düşmesinin hemen ardından İsrail ordusu, 1974’te belirlenmiş ateşkes

¹ İç Suriye iç savaşı döneminde başta Beşşar Esed rejimini destekleyen bir tutum sergiledi; ancak zaman içinde bu tutumunu değiştirerek, özellikle 2020 sonrası ekonomik koşullara karşı protestolarla birlikte rejime eleştirel bir yaklaşıma geçti. Süveyda ’da Dürzilerle birlikte rejimin askerî varlığına karşı çıkmış, bu süreçte dış müdahale çağrılarını yapmıştır.

hattının statüsünü ihlal ederek işgal altındaki Golan Tepeleri'nin Suriye tarafına geçti. **Hermon Dağı'nın (Şeyh Dağı) Suriye yakası** bu tarihten itibaren İsrail askerî kontrolüne girdi. İsrail Kamu Yayın Kuruluşu KAN, İsrail ordusunun Hermon'un Suriye tarafını işgal ettiğini ve burada savunma mevzilerini tahkim etmeye başladığını doğruladı. Bu hamlenin gerekçesi olarak, "Baas rejimini deviren grupların sınırdaki Suriye mevzilerini ele geçirmeye başlaması" gösterildi; Neticede İsrail birlikleri, **herhangi bir direnişle karşılaşmadan** tampon bölgeyi işgal edip Golan'ın doğusuna doğru konuşlandı. Hatta GZT'nin Haaretz gazetesine dayandırdığı uydu görüntülerine göre, İsrail ordusu Aralık 2024'ten bu yana Suriye topraklarında **7 ayrı askerî üs/karakol** inşa etti. Bu üsler Hermon Dağı'ndan güneyde **Tel Kudna**'ya uzanan silahtan arındırılmış hat boyunca dizilidir ve barınma, komuta merkezi, altyapı gibi kalıcı konuşlanma emareleri taşımaktadır.

İsrail'in Suriye'nin güneyindeki varlığını artırmasının ardındaki motivasyon stratejiktir. Bir yandan İsrail, **daha fazla toprak ve su kaynağı** kazanımı ile güvenlik derinliğini artırma peşindedir. Golan Tepeleri'nin doğusundaki topraklar, verimli tarım arazileri ve su kaynakları (örneğin Yarmuk Nehri havzası) barındırmaktadır. İsrail, Aralık 2024 sonrası hamleleriyle Suriye'de işgal ettiği alanı **500 km²'nin üzerine çıkarmış, Golan'ın yarısına yakın büyüklükte ek bir bölgeyi** fiilen kontrol altına almıştır. Sızan haberlere göre Tel Aviv yönetimi, uluslararası toplum nezdinde bu kazanımlarını sağlamlaştırmak için diplomatik pazarlıklara da girişmiştir. Örneğin İsrail kamu yayıncısı KAN'ın iddiasına göre, İsrail hükümeti Lübnan'a ait **Şebaa Çiftlikleri** bölgesinden çekilme karşılığında Suriye'den **Golan Tepeleri üzerindeki hak iddialarından vazgeçmesini** talep etmiştir. Bu teklif, İsrail'in "1967'de işgal ettiğim Golan'ı unutacaksın, 2024'te aldığım Şeyh Dağı'nı gündeme getirmeyeceksin, Kuneytra ötesindeki yeni işgal ve konuşlanmalara ses çıkarmayacaksın" mesajı verdiği şeklinde yorumlandı.

ABD'nin Yeni Suriye Stratejisi: "Federasyonun Bir Altı" Modeli

ABD, sahadaki bu gelişmelerin ışığında Suriye politikasında yeni bir çerçeve ortaya koymaktadır. ABD'nin Ankara Büyükelçisi ve Suriye Özel Temsilcisi **Tom Barrack**, Ağustos ayı sonunda yaptığı açıklamalarla Washington'ın Suriye vizyonunu netleştirdi. Barrack, **"Suriye'nin mevcut merkezi devlet yapısının sürdürülemez olduğunu"**, bu nedenle **"bir federasyon değil ama ona yakın, herkesin kendi bütünlüğünü, kendi dilini korumasına izin veren ve İslamcılık tehdidi barındırmayan bir düzen"** gerektiğini söyledi. Barrack'ın sözleri açıkça **yarı özerklik** içeren bir idari yapıyı işaret etmektedir. Barrack'ın ağzından "federasyonun bir altı" model dile getirilmiştir. Bu formülasyon, etnik ve mezhepsel toplulukların (Kürtler, Dürziler, Sünni muhalifler ve hatta Aleviler) kendi kendini yönettiği, ancak gevşek bir merkezi hükümete bağlı kaldığı bir yapıya işaret ediyor.

ABD'nin önerdiği bu model, Washington'un Suriye'de güçlü merkezi yönetim istemediğini ortaya koyuyor. Barrack her ne kadar "tek millet, tek ordu, tek Suriye" prensibini dile getirip SDG'ye Şam'la entegrasyonu tavsiye etmiş olsa da esasen ABD ve müttefikleri "tek ülke, tek ordu olsa dahi merkezi yapının güçlü olmadığı" bir düzen peşinde. Yani merkezi hükümet sadece sembolik bir çatı olacak, fiilen ülke farklı bölgesel idarelere ayrılacaktır. Bu durum, ABD'nin Suriye politikasında bir rota değişikliğinden ziyade, önceki yıllardan beri süregelen **"Suriye'yi zayıflatma" stratejisinin devamı** olarak değerlendirilebilir. Nitekim Barrack'ın birbiriyle çelişkili gözükken demeçler verdiği (hem entegrasyon hem özerklik vurgusu yapması) belirtilse de uzmanlar bunun ABD'nin aslında istikrarlı bir hatta ilerlediğini gösterdiğini belirtiyor.

Genel tabloya bakıldığında, Suriye iç sahasında görünen çatışma ve uzlaşma arayışlarının arkasında bölgesel/küresel aktörlerin rekabeti yatmaktadır. ABD-İsrail ikilisi, Suriye'deki dönüşümün kendi tasarımlarını bozmayacak şekilde ilerlemesine gayret ediyor; bu doğrultuda **tarafların her birine bir şeyler vererek** hepsini planın parçası haline getirmeye çalışıyor. **ABD-İsrail'in Suriye ve bölge politikalarının garantiye alınması** hedefleniyor.

Sonuç olarak, Suriye'de son bir ayda yaşanan gelişmeler bölgesel jeopolitiği yeniden şekillendiren bir etkiye sahip. İsrail, uzun zamandır arzuladığı stratejik derinlik ve güvenli sınır hattına ulaşmaya hiç olmadığı kadar yakın görünüyor; Golan ve çevresindeki yeni fiili kazanımlarını kalıcı hale getirmek istiyor. ABD ise "yarı federal" diyebileceğimiz bir planla Suriye'yi yeniden tasarlayarak hem Rusya-İran ve Türkiye etkisini minimize etmeyi hem de kendi müttefikleri Kürtlerin haklarını garanti altına almayı hedefliyor. Suriye krizinin bu yeni evresi, uluslararası güvenlik açısından "donmuş" bir çatışmadan ziyade **aktif diplomasinin ve jeopolitik pazarlıkların hız kazandığı** bir dönem olarak kayıtlara geçmektedir. Bu süreçte verilecek kararlar, yalnız Suriye'nin değil, tüm Ortadoğu'nun gelecekteki güç dengesini belirleyecek. **Büyük fotoğrafa bakıldığında**, emperyal güçlerin cetvelle sınır çizmeye soyunduğu bu coğrafyada günlük açıklamalardan ziyade arka plandaki tasarımlara odaklanmak gerekiyor. Suriye halkının kaderi, maalesef ki, sahadaki aktörlerden ziyade masadaki büyük güçlerin elinde şekillenmeye devam ediyor.